

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 148a/2025

privind controlul constituționalității articolelor 4 litera e), 6, 8 și 14 alineatul
(1) din Legea nr. 174 din 11 noiembrie 2021 privind mecanismul de
examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului și a
articolelor I, II și VI din Legea nr. 414 din 23 decembrie 2023 pentru
modificarea unor acte normative

CHIȘINĂU

2 aprilie 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 23 iunie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 2 aprilie 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 23 iunie 2025, pe baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție și 25 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională de dl Gaik Vartanean, deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

2. Autorul sesizării îi solicită Curții Constituționale să verifice constituționalitatea articolelor 4 lit. e), 6, 8 și 14 alineatul (1) din Legea nr. 174 din 11 noiembrie 2021 privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului și a articolelor I, II și VI din Legea nr. 414 din 23 decembrie 2023 pentru modificarea unor acte normative.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

3. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 5 Democrația și pluralismul politic

„(1) Democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul.

(2) Nicio ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului.”

Articolul 9

Principiile fundamentale privind proprietatea

„[...]”

(3) Piața, libera inițiativă economică, concurența loială sunt factorii de bază ai economiei.”

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

4. Prevederile relevante ale Legii nr. 174 din 11 noiembrie 2021 privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului sunt următoarele:

Articolul 4

Domeniile de importanță pentru securitatea statului

„Domeniile de importanță pentru securitatea statului sunt următoarele:

[...]

e) **emisiile de televiziune/serviciile audiovizuale;**

[...]”

Articolul 6

Restricții în realizarea investițiilor în domeniile de importanță pentru securitatea statului

„Nu pot realiza investiții în domenii de importanță pentru securitatea statului persoanele fizice și juridice, inclusiv străine:

a) care au calitate procesuală de bănuț, învinut sau inculpat în cadrul urmăririi penale inițiate de către organele de urmărire penală din Republica Moldova sau din alte state privind infracțiunile săvârșite în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului;

b) în privința cărora organele responsabile ale statului dețin probe și informații documentate că au fost sau sunt implicate în acțiuni sau inacțiuni care prezintă un pericol deosebit pentru securitatea statului, astfel cum sunt definite la art.4 alin.(2) din Legea securității statului nr.618/1995;

c) în privința cărora au fost încetate relațiile contractuale pentru neexecutare sau executare necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contracte similare celor specificate la art.3 alin.(1) lit.b) și c);

d) care au fost condamnate, printr-o hotărâre judecătorească definitivă, în temeiul Codului penal, pentru acte de corupție, acte conexe actelor de corupție sau fapte coruptibile, pentru spălare a banilor sau finanțare a terorismului ori pentru o infracțiune în temeiul legilor penale ale statelor străine care corespunde elementelor unei infracțiuni similare din Codul penal al Republicii Moldova;

e) care se află sub urmărire penală pentru săvârșirea unei infracțiuni grave, deosebit de grave și excepțional de grave;

f) care se află ori s-au aflat în ultimii 5 ani în listele persoanelor fizice și juridice supuse măsurilor restrictive impuse de organismele internaționale, cum ar fi Uniunea Europeană, Organizația Națiunilor Unite sau alte organizații internaționale cu capacitate de impunere a restricțiilor internaționale, în urma unor măsuri de sancțiune. Termenul indicat se calculează de la data depunerii solicitării privind aprobarea investițiilor.”

Articolul 8

Criteriile de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului

„Examinarea investițiilor, precum și a documentelor și informațiilor prevăzute la art.7 alin.(2), se realizează prin prisma următoarelor criterii:

- a) experiența investitorului în realizarea proiectelor investiționale similare;
- b) transparența și claritatea privind sursa banilor, acționariatul, fondatorii, administratorii și beneficiarii efectivi;
- c) dacă investitorul acționează în mod individual sau concertat, inclusiv în calitate de beneficiar efectiv, și este rezident în jurisdicții ce nu implementează standarde internaționale de transparență sau dacă în capitalul social al acestuia sunt înregistrate dețineri/cote de participare ale persoanelor fizice și juridice, inclusiv străine, deținute direct sau indirect de către aceste persoane, care acționează în mod individual sau concertat, inclusiv în calitate de beneficiar efectiv, rezidente în jurisdicțiile ce nu implementează standarde internaționale de transparență. Lista jurisdicțiilor care nu implementează standarde internaționale de transparență se aprobă de Guvern;
- d) dacă investitorul este controlat, direct sau indirect, de către guvernul unui stat străin, inclusiv prin autoritățile/instituțiile sale publice, forțele armate ale acestuia, societățile comerciale și necomerciale în care acesta deține controlul, inclusiv prin structura de proprietate sau prin finanțări constante, și dacă acest fapt poate amenința securitatea statului;
- e) măsura în care o investiție este susceptibilă să asigure, direct sau indirect, accesul la datele cu caracter personal ale cetățenilor Republicii Moldova, ale guvernelor unor state străine sau ale unor persoane străine în vederea exploatării acestor informații într-un mod care amenință securitatea statului;
- f) posibilitatea ca o investiție să aibă ca efect intensificarea sau crearea de noi vulnerabilități de securitate cibernetică ori posibilitatea ca un guvern al unui stat străin să dețină capacitatea de a se implica în activități de securitate cibernetică care pot afecta securitatea națională;
- g) dacă există riscul ca investitorul străin să urmărească obiectivele unei țări terțe sau să faciliteze dezvoltarea capacităților militare ale unei țări terțe;
- h) posibilitatea ca o investiție să creeze pericol deosebit pentru securitatea statului, astfel cum este definit la art.4 alin.(2) din Legea securității statului nr.618/1995.”

Articolul 14 Suspendarea executării deciziilor Consiliului în instanța de contencios administrativ

„(1) Prin derogare de la prevederile art. 214 alin.(1)–(7) din Codul administrativ nr.116/2018, până la soluționarea definitivă a cauzei nu poate fi suspendată executarea deciziilor Consiliului.

(2) Hotărârea definitivă și irevocabilă a instanței de contencios administrativ privind anularea, parțială sau totală, a deciziei Consiliului se transmite de îndată Consiliului și se publică neîntârziat pe pagina web oficială a Consiliului.”

5. Prevederile relevante ale Legii nr. 414 din 22 decembrie 2023 pentru modificarea unor acte normative sunt următoarele:

„Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articolul I. – Articolul 17 din Legea nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.126–130, art.627), cu modificările ulterioare, se completează cu alineatul (7) cu următorul cuprins:

„(7) Prin derogare de la alin. (1)–(6), sistarea temporară a valabilității și/sau retragerea licenței/autorizației pentru activitatea de întreprinzător emise în vederea desfășurării unor activități în domeniile de importanță pentru securitatea statului se poate realiza și în conformitate cu prevederile speciale ale Legii nr.174/2021 privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului. În aceste cazuri, prevederile art.10 alin.(9)–(11) și ale art. 11 alin. (2¹) și (2²) din Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător rămân aplicabile.”

Articolul II. – Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.170–175, art.494), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 10 se completează cu alineatele (9)–(11) cu următorul cuprins:

„(9) Prin derogare de la prevederile alin. (1)–(8), actele permissive emise în vederea desfășurării unor activități în domeniile de importanță pentru securitatea statului pot fi suspendate și în conformitate cu prevederile speciale ale Legii nr. 174/2021 privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului.

(10) În cazurile prevăzute la alin. (9), suspendarea actului permisiv are loc din data emiterii deciziei organului responsabil de examinarea proiectelor investiționale în domeniile de importanță pentru securitatea statului, prin care se dispune sistarea temporară a valabilității actului permisiv în condițiile art. 13¹ alin. (3) din Legea nr. 174/2021 privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului, fără a mai fi necesară adresarea în instanța de judecată.

(11) Reluarea valabilității actului permisiv suspendat în condițiile alin. (9) se realizează în exclusivitate în baza unei decizii a organului responsabil de examinarea proiectelor investiționale în domeniile de importanță pentru securitatea statului, după efectuarea de către acesta a verificărilor necesare și constatarea lipsei unei încălcări a cerințelor Legii nr.174/2021 privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului.”

2. Articolul 11 se completează cu alineatele (2¹) și (2²) cu următorul cuprins:

„(2¹) Prin derogare de la prevederile alin.(1)–(2), actele permissive emise în vederea desfășurării unor activități în domeniile de importanță pentru securitatea statului pot fi retrase și în conformitate cu prevederile speciale ale Legii nr.174/2021 privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului.

(2²) În cazurile prevăzute la alin.(2¹), retragerea actului permisiv are loc de la data emiterii deciziei organului responsabil de examinarea proiectelor investiționale în domeniile de importanță pentru securitatea statului, prin care se dispune retragerea actului permisiv în condițiile art.13¹ alin.(6) din Legea nr.174/2021 privind mecanismul

de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului, fără a mai fi necesară adresarea în instanța de judecată."

3. Articolul 12¹ se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

"(2¹) Prin derogare de la alin. (2), în contextul unor situații excepționale la nivel național sau regional, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova este împuternicită să decidă în privința introducerii cu titlu provizoriu a reglementării prin licențiere pentru alte genuri de activitate decât cele prevăzute în Nomenclatorul actelor permissive care fac parte din categoria licențelor, expus în anexa nr.1. Introducerea cu titlu provizoriu a reglementării prin licențiere poate fi realizată pe un termen de cel mult 3 luni, care poate fi prelungit o singură dată cu cel mult 3 luni. Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova prin care se decide în privința introducerii reglementării prin licențiere pentru anumite genuri de activitate vor stabili, în mod obligatoriu, perioada pentru care se decide introducerea provizorie a reglementării date, precum și conținutul licențelor provizorii, procedura de solicitare și de obținere a acestora, termenul de valabilitate, de prelungire, revocare, reperfectare și taxa pentru eliberarea licențelor provizorii."

[...]

Articolul VI. – Legea nr. 174/2021 privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2021, nr.280–284, art.384) se modifică după cum urmează:

1. La articolul 1, alineatul (1) se completează cu următorul enunț: „Prevederile Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător nu se extind asupra mecanismelor de control și supraveghere de către stat a activităților investiționale ce cad sub incidența prevederilor prezentei legi.”

2. Legea se completează cu articolul 13¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 13¹. Monitorizarea respectării cerințelor legii

(1) În vederea asigurării posibilității de verificare a modalității în care se asigură respectarea clauzei de schimbare a controlului, precum și pentru a se asigura o monitorizare pe bază continuă a structurii proprietății și structurii de control a părții care a preluat în proprietate sau în posesie/folosință un bun de importanță pentru securitatea statului, stabilit de prezenta lege, sau a încheiat contracte/tranzacții în cadrul activităților investiționale efectuate în domeniile de importanță pentru securitatea statului, stabilite de prezenta lege, această parte este obligată, în toate cazurile de survenire a circumstanțelor noi legate de beneficiarii efectivi, să informeze din proprie inițiativă despre aceasta Consiliul, indiferent de faptul dacă investițiile acestei părți au fost aprobate prealabil de către Consiliu în baza prevederilor prezentei legi sau au fost realizate înainte de intrarea în vigoare a prezentei legi.

(2) În cazul în care, în cadrul aplicării măsurilor de precauție privind clienții, prevăzute de Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, entitățile raportoare constată neconcordanțe între informațiile disponibile în Registrul de stat al unităților de drept privind beneficiarul efectiv și informațiile prezentate de către client privind beneficiarul efectiv sau alte indicii ale unei potențiale încălcări a clauzei de schimbare a controlului, precum și în cazurile în care asemenea neconcordanțe sunt identificate de către alte autorități publice în cadrul exercitării atribuțiilor legale ale acestora, acestea informează Consiliul, care va solicita de la partea respectivă informații cu privire la neconcordanțele identificate.

(3) În perioada necesară furnizării informațiilor prevăzute la alin.(2), examinării acestora de către Consiliu și întreprinderii acțiunilor prevăzute la alin. (4)–(7) din prezentul articol, Consiliul este îndreptățit să întreprindă acțiunile prevăzute la art.11 alin.(1) și (2), precum și să impună sistarea temporară a valabilității oricăror acte permissive eliberate părții respective sau persoanei juridice în care aceasta a devenit acționar/asociat ca efect al investițiilor realizate. Decizia Consiliului, precum și o eventuală decizie subsecventă de reluare a valabilității actului permisiv suspendat se comunică tuturor autorităților publice emitente ale actelor permissive respective și sunt executorii din momentul emiterii.

(4) În situația când, în urma verificărilor realizate de Consiliu, se confirmă nerespectarea clauzei de schimbare a controlului sau sunt identificate alte situații care fac partea neeligibilă pentru aprobarea investițiilor în conformitate cu prevederile art.6 sau 8, Consiliul notifică acest fapt părții respective și solicită acesteia, în termen de 60 de zile de la data notificării, după caz:

a) înstrăinarea acțiunilor/părților sociale achiziționate, în cazul investițiilor prevăzute la art.3 alin.(1) lit. a);

b) declararea rezoluțiunii contractelor/tranzacțiilor, în cazul investițiilor prevăzute la art. 3 alin.(1) lit. b)–f).

(5) Dacă acțiunea prescrisă de Consiliu nu a fost realizată în termenul prevăzut la alin. (4), în conformitate cu alin. (4) lit. a), organul executiv al persoanei juridice, în termen de cel mult 15 zile de la data expirării termenului prevăzut la alin.(4), emite decizia privind anularea acțiunilor/părților sociale și privind emiterea de noi acțiuni/părți sociale în același număr și de aceeași clasă, în cazul societăților pe acțiuni, și în aceeași cotă, în cazul societăților cu răspundere limitată. Deciziile menționate se aduc la cunoștința Consiliului în termen de 5 zile de la data emiterii acestora.

(6) Dacă, la expirarea termenului acordat în conformitate cu alin. (5), organul executiv al persoanei juridice nu a întreprins acțiunile prevăzute de lege, Consiliul este îndreptățit să decidă cu privire la retragerea oricăror acte permissive eliberate persoanei juridice respective. Decizia Consiliului se comunică tuturor autorităților publice emitente ale actelor permissive respective și este executorie din momentul emiterii acesteia.

(7) Dacă acțiunea prescrisă de Consiliu nu a fost realizată în termenul prevăzut la alin.(4), în conformitate cu alin. (4) lit. b) din prezentul articol, în cazul investițiilor prevăzute la art.3 alin.(1) lit. b)–f), Consiliul notifică acest fapt celeilalte părți contractante și Guvernului, care vor întreprinde acțiunile prevăzute la art. 13.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

6. Autorul sesizării a formulat critici de neconstituționalitate referitoare la procedura de adoptare a legii și critici de substanță.

7. Referitor la procedura de adoptare a Legii nr. 174 din 11 noiembrie 2021 privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului, autorul sesizării notează că proiectul acestei legi a fost înregistrat la Secretariatul Parlamentului la 26 octombrie 2021. La 28 octombrie, acest proiect a fost votat în prima lectură, iar la 11 noiembrie – în lectura a doua, finală. La votarea proiectului în prima lectură, un

vicepreședinte al Parlamentului a recunoscut că situația de urgență impune votarea cu celeritate a acestuia. Scopul acestei legi, potrivit notei informative, este să reglementeze și să impună reguli stricte în activitatea de investiții în domenii de importanță pentru securitatea statului. Autorul sesizării subliniază că adoptarea acestei legi nu a fost precedată de dezbateri sau de consultări publice, nici de analize economice și că proiectul nu a fost avizat de Guvern.

8. Referitor la procedura de adoptare a Legii nr. 414 din 22 decembrie 2023 pentru modificarea unor acte legislative, autorul sesizării menționează că, la 10 noiembrie 2023, Guvernul i-a trimis Parlamentului proiectul de lege nr. 400 pentru modificarea unor acte normative (asigurarea integrității și funcționalității pieței energiei electrice). Acest proiect a fost votat în prima lectură la 24 noiembrie 2023. Ulterior, la 18 decembrie 2023, dl deputat Radu Marian a înregistrat la Secretariatul Parlamentului un amendament la proiectul legii. Prin acest amendament s-a propus completarea proiectului cu prevederile contestate, care, în esență, se referă la suspendarea și retragerea actelor permissive, a licențelor, a autorizațiilor pentru desfășurarea unor activități în domeniul de importanță pentru securitatea statului. Acest amendament propunea completarea Legii privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului, a Legii cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător și a Legii privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător. În aceste condiții, autorul sesizării afirmă că amendamentul din 18 decembrie 2023 nu are nicio legătură cu conceptul și cu obiectul proiectului de lege votat în prima lectură, și, în realitate, reprezintă o nouă inițiativă legislativă, înaintată cu eludarea procedurii de legiferare prevăzute de articolul 74 din Constituție. Totodată, autorul sesizării mai afirmă că deputații nu au avut timp suficient pentru a studia proiectul de lege împreună cu amendamentul propus pentru a doua lectură. Autorul precizează că, la adoptarea Legii nr. 414, Parlamentul nu a analizat impactul de reglementare asupra activității de întreprinzător, așa cum o cere articolul 13 din Legea 235 din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător.

9. Din perspectiva criticilor de substanță, autorul sesizării afirmă că, de vreme ce legislatorul a utilizat noțiuni vagi la definirea domeniilor de importanță pentru securitatea statului în articolul 4 litera e) din Legea 174/2021, mecanismul de luare a deciziilor de către Consiliul pentru Examinarea Investițiilor de Importanță pentru Securitatea Statului este extrem de subiectiv. Posibilitatea Consiliului de a refuza să dea un aviz pentru investitori, de a sista sau retrage actele permissive, de a obliga investitorii să anuleze tranzacțiile sau să cedeze o cotă parte contravine principiilor de bază ale economiei de piață și dreptului de proprietate. Mecanismul de sistare imediată a licenței sau a actului permisiv, cu obligarea investitorului de a renunța la tranzacție, reprezintă o formă ascunsă de expropriere. Imposibilitatea de a obține o despăgubire echitabilă sau o compensație reparatorie nu respectă dreptul de proprietate.

10. Referitor la afectarea libertății de exprimare, autorul menționează că mecanismul contestat le-a permis autorităților să retragă actele permissive date mai multor companii din domeniul audiovizualului. În acest sens, autorul face trimitere la Hotărârea Curții Constituționale nr. 17 din 6 decembrie 2012 și

susține că suspendarea sau retragerea licenței de radiodifuzori poate fi dispusă doar de către instanțele judecătorești. Autorul consideră că suspendarea sau retragerea licenței reprezintă o măsură disproporționată.

11. Conform articolului 14 alin. (1) din Legea privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului, decizia Consiliului nu poate fi suspendată de către instanța de judecată până la soluționarea definitivă a cauzei. Autorul consideră că imposibilitatea de a suspenda executarea deciziei Consiliului poate produce consecințe grave asupra dreptului de proprietate al investitorilor, iar controlul judiciar ulterior ar deveni inefficient. Suspendarea actului administrativ constituie o veritabilă garanție împotriva abuzurilor autorității administrative. În acest sens, autorul face trimitere la Hotărârea Curții Constituționale nr. 18 din 11 decembrie 2012 prin care a fost declarată neconstituțională interdicția de a suspenda executarea deciziilor Comisiei Naționale a Pieței Financiare și a hotărârilor Curții de Conturi până la soluționarea definitivă a cauzei.

12. În opinia autorului sesizării, prevederile contestate contravin articolelor 1, 5 alin. (1), 6, 7, 9 alin. (3), 20, 22, 23, 32, 34, 46, 53, 54, 74, 76, 114, 126 și 127 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Legii nr. 174 din 11 noiembrie 2021 și a Legii nr. 414 din 23 decembrie 2023, ține de competența Curții Constituționale.

15. Conform articolului 25 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, deputații din Parlament au competența de a sesiza Curtea Constituțională.

16. Autorul sesizării a contestat articolele 4 lit. e), 6, 8 și 14 alin. (1) din Legea nr. 174 din 11 noiembrie 2021 privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului și articolele I, II și VI din Legea nr. 414 din 23 decembrie 2023 pentru modificarea unor acte normative. Aceste prevederi nu au constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate.

17. Autorul sesizării susține că prevederile contestate contravin articolelor 1 (*preeminența dreptului*), 5 alin. (1) (*democrația și pluralismul politic*), 6 (*separația și colaborarea puterilor*), 7 (*Constituția, Lege Supremă*), 9 alin. (3) (*principiile fundamentale privind proprietatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 22 (*neretroactivitatea legii*), 23 (*claritatea legii*), 32 (*libertatea opiniei și a exprimării*), 34 (*dreptul la informație*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*), 53 (*dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*), 74 (*adoptarea legilor și a hotărârilor*), 76 (*intrarea în vigoare a legii*), 114 (*înfăptuirea justiției*), 126 (*economia*) și 127 (*proprietatea*) din Constituție.

18. Articolele 1, 5, 6, 7 și 9 din Constituție comportă un caracter general și nu pot reprezenta repere individuale și separate (a se vedea DCC nr. 12 din

6 martie 2024, § 22; DCC nr. 11 din 30 ianuarie 2025, § 24; DCC nr. 154 din 5 decembrie 2024, § 24; DCC nr. 38 din 3 aprilie 2025, § 19).

19. De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolele 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (DCC nr. 54 din 29 mai 2025, § 25).

20. Totodată, Curtea observă că autorul nu a argumentat în ce măsură articolele 22, 32, 34, 76 și 114 din Constituție sunt incidente în această cauză. În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate astfel, precizând că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități a prevederilor legale contestate cu acesta, nu echivalează cu un argument (a se vedea DCC nr. 99 din 10 august 2023, § 18).

a) Cu privire la procedura de adoptare a Legii nr. 174 din 11 noiembrie 2021 privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului

21. Autorul sesizării a susținut că adoptarea Legii nr. 174/2021 nu a fost precedată de dezbateri sau consultări publice, analize economice și proiectul acestei legi nu a fost avizat de Guvern. În acest sens, Curtea reține că poate verifica constituționalitatea unei legi sub aspectul procedural doar dacă la adoptarea ei Parlamentul a afectat vreun element esențial al procesului de legiferare, care rezultă expres din Constituție sau care poate fi dedus în mod clar dintr-un principiu constituțional (a se vedea HCC nr. 14 din 27 aprilie 2021, §§ 53-54).

22. Cu privire la această lege, Curtea reține că proiectul de lege semnat de 10 deputați a fost înregistrat la Secretariatul Parlamentului pe data de 26 octombrie 2021 cu nr. 302¹. Pe data de 27 octombrie 2021, Comisia pentru economie, buget și finanțe² și Comisia pentru securitate națională, apărare și ordine publică³ au propus Parlamentului examinarea proiectului nr. 302 în prima lectură. Pe data de 28 octombrie 2021, Parlamentul a adoptat proiectul de lege în prima lectură⁴.

23. În cadrul pregătirii pentru examinare în lectura a doua, proiectul nr. 302 a fost supus avizării, inclusiv Guvernului⁵ (Hotărârea nr. 330 din 10 noiembrie 2021), Centrului Național Anticorupție⁶, Direcției Generale Juridice a Secretariatului Parlamentului etc., precum și au fost propuse amendamente.

24. Pe data de 11 noiembrie 2021, Comisia pentru economie, buget și finanțe⁷ a propus Parlamentului proiectul nr. 302 spre examinare în lectura a

¹ <https://old.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=c0ad725f-dd33-43c0-8d71-12e1e51dfa4b>

² <https://old.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=88e0ad58-faa4-400b-810f-fb79ce985d00>

³ <https://old.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=dfb4ea16-d6eb-420d-a13f-b88741b67ab6>

⁴ <https://old.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=VBGIIm6kMz0%3d&tabid=128&mid=506&language=ro-RO>

⁵ <https://old.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=38d75c41-4b15-54e14-b796-f277791ba191>

⁶ <https://old.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=d7bc1621-56bd-49fb-9804-ac5d837bb94f>

⁷ <https://old.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=cea98875-8b9c-4a8b-8df8-5c0919ac2d9b>

doua. În aceeași zi, Parlamentul a aprobat proiectul în discuție în lectura a doua⁸ și acesta a devenit Legea nr. 174 din 11 noiembrie 2021, urmând procedurile constituționale de promulgare și publicare. Prin urmare, din argumentele autorului sesizării, Curtea nu a reținut carențe ale procedurii constituționale de adoptare a legii organice.

25. Totodată, Curtea reține că unele aspecte de procedură sesizate de autor decurg din Legea cu privire la actele normative, nu din normele constituționale. În practica sa recentă, Curtea a respins ca inadmisibile criticile care priveau omisiunea de a obține avizele relevante ale autorităților, de a efectua consultări publice, expertize și de a analiza impactul reglementării în cazul elaborării proiectelor de legi, menționând că această obligație rezultă din Legea cu privire la actele normative, nu dintr-un principiu constituțional (a se vedea DCC nr. 178 din 12 decembrie 2023, § 32; HCC nr. 5 din 5 martie 2024, § 51; HCC nr. 9 din 26 martie 2024, § 40). În consecință, Curtea declară inadmisibil acest capăt al sesizării.

b) Cu privire la procedura de adoptare a Legii nr. 414 din 22 decembrie 2023 pentru modificarea unor acte normative

26. Cu privire la pretinsa viciere a procedurii de adoptare a acestei legi, autorul menționează că ar veni în contradicție cu articolul 74 din Constituție, deoarece: (i) legea conține prevederi care au fost introduse printr-un amendament care nu are nicio legătură cu obiectul proiectului și a fost votat într-o singură lectură; (ii) deputații nu au avut timp suficient pentru a studia proiectul de lege împreună cu amendamentul propus; (iii) legislatorul nu a analizat impactul de reglementare asupra activității de întreprinzător.

27. Referitor la prima chestiune, Curtea reține că la 10 noiembrie 2023, în baza competenței constituționale prevăzute la articolul 73 din Constituție, Guvernul Republicii Moldova a aprobat proiectul de lege nr. 400 privind modificarea unor acte normative⁹ și l-a înregistrat la Secretariatul Parlamentului. Pe data de 22 noiembrie 2023, Comisia pentru economie, buget și finanțe¹⁰ a propus Parlamentului examinarea proiectului de lege nr. 400 în prima lectură. Pe data de 24 noiembrie 2023, Parlamentul a adoptat proiectul de lege în prima lectură.

28. În cadrul pregătirii pentru examinare în lectura a doua, la proiectul de lege nr. 400 au fost propuse amendamente, inclusiv amendamentul contestat din 18 decembrie 2023¹¹, despre care autorul sesizării a afirmat că nu are o legătură indisolubilă cu proiectul inițial.

29. Pe data de 22 decembrie 2023 Comisia pentru economie, buget și finanțe¹² a propus Parlamentului proiectul nr. 400 spre examinare în lectura a doua, proiect care includea normele propuse prin amendamentul menționat la § 28. În aceeași zi, Parlamentul a aprobat proiectul în discuție în lectura a doua și acesta a devenit Legea nr. 414 din 22 decembrie 2023, urmând procedurile constituționale de promulgare și publicare.

⁸ <https://old.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=VBGIIm6kMz0%3d&tabid=128&mid=506&language=ro-RO>

⁹ <https://old.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=74a92c2e-76ad-45f8-bb10-9d35c14d597d>

¹⁰ <https://old.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=a077f8a6-2e2f-45f5-8a91-3827e3966371>

¹¹ <https://old.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=b35dd468-c806-410c-b6b5-0b3afe3315ee>

¹² <https://old.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=16ef6172-7161-4240-8d99-126fef4900c2>

30. Pentru a supune analizei situația semnalată de către autorul sesizării, Curtea reiterează că Constituția permite deputaților să depună amendamente la proiectele de legi în baza dreptului lor la inițiativă legislativă. Având prerogativa constituțională, prevăzută la articolele 64 alin. (1) și 72 alin. (3) lit. c) de a reglementa prin lege organică organizarea și funcționarea Parlamentului, legislatorul a stabilit reguli exprese privind modul de înaintare și examinare a amendamentelor la proiectele de legi, atât în comisiile parlamentare (a se vedea articolele 59 și 65 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797/1996), cât și în ședința plenară a Parlamentului (a se vedea articolele 67 - 71 din Regulamentul Parlamentului). Analiza prevederilor menționate induce concluzia că legislatorul a avut în vedere că eventualele dubii referitoare la relevanța și legătura dintre amendament și proiectul de lege la care se referă au constituit obiect de dezbatere în ședința comisiei parlamentare sesizate în fond, dar și în plenul Parlamentului, care dețin competența de a decide prin vot acceptarea sau, după caz, respingerea amendamentului propus.

31. În acest context, Curtea reiterează că prevederile introduse printr-un amendament după votarea proiectului de lege în prima lectură trebuie să corespundă standardului constituțional, potrivit căruia legile organice trebuie votate în cel puțin două lecturi, așa cum prevede articolul 74 alin.(1) din Constituție. Pentru a corespunde acestui standard, normele propuse printr-un amendament al deputatului în Parlament trebuie să fie într-o legătură indispensabilă cu obiectul proiectului de lege votat în prima lectură. În cazurile în care Curtea nu a constatat această legătură, prevederile contestate au fost declarate neconstituționale (a se vedea HCC nr.14 din 20 iunie 2024, §§ 48-53; HCC nr.18 din 19 iulie 2024, §§ 24-25). În cazurile în care a reținut existența unei legături între amendament și obiectul proiectului de lege votat în prima lectură, Curtea nu a constatat incidența aspectului procedural al textului „după cel puțin două lecturi” din articolul 74 alin. (1) din Constituție (HCC nr. 18 din 19 iulie 2024, § 26)

32. Din argumentele generale ale autorului sesizării, precum și din analiza comparativă a textului proiectului de lege cu cel al amendamentului, Curtea nu poate constata o lipsă totală a legăturii indispensabile între proiectul inițial aprobat de către Guvern (a se vedea supra § 29) și amendamentul deputatului propus după votarea proiectului în prima lectură.

33. Curtea observă că prin proiectul de lege votat în prima lectură Guvernul a propus, printre altele, modificări la Legea cu privire la energia electrică, care urmărește să transpună în legislația națională prevederile Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind integritatea și transparența pieței angro de energie, precum și să remedieze lacunele identificate în cadrul modului de gestionare a pieței de energie electrică provocat de comportamente „vădit deviate de la prevederile legislative” ale unor participanți la piața energiei electrice. Prevederile acestui proiect aveau în vedere și activitatea titularilor de licențe în domeniul pieței energiei electrice, precum și monitorizarea acestei piețe.

34. Totodată, Curtea observă că amendamentul deputatului în Parlament depus la proiectul de lege pe data de 18 decembrie 2023 (a se vedea *supra* §

30) propunea modificări la legislația ce se referă la infrastructura energiei electrice ca un domeniu de importanță pentru securitatea statului (a se vedea propunerile de modificare a Legii nr. 174/2021), precum și la regimul actelor permissive, inclusiv al licențelor eliberate participanților la piața energiei electrice, situație care, în mod firesc, impune armonizarea noilor norme (normelor proiectului) cu cele relevante din alte acte normative în vigoare (a se vedea amendamentul care propunea modificări la Legile nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător etc.) pentru a înlătura eventualele contradicții.

35. Contrar afirmației autorului sesizării, Curtea constată că amendamentul în discuție a fost avizat de către Guvern¹³ prin Hotărârea nr. 1024 din 21 decembrie 2023.

36. Din cele menționate surpa, Curtea reține o legătură rațională dintre proiectul de lege votat în prima lectură și amendamentul propus, care au ca obiect piața energiei electrice – domeniu de importanță pentru securitatea statului, dar și domeniu de reglementare a activității participanților la piața energiei electrice, norme care au ca scop eficientizarea aplicării coroborate a legislației naționale. Prin urmare, pentru că în prezenta cauză nu a fost demonstrată lipsa unei legături indispensabile dintre amendament și obiectul proiectului de lege votat în prima lectură, Curtea ajunge la concluzia că nu este incident nici aspectul procedural al textului „după cel puțin două lecturi” din articolul 74 alin.(1) din Constituție.

37. Referitor la argumentul autorului care susține că deputații nu au avut timp suficient pentru a studia proiectul de lege împreună cu amendamentul propus, Curtea a stabilit în Hotărârea nr. 21 din 27 iulie 2021 că acest drept este protejat în mod implicit de articolul 73 din Constituție. Având în vedere că Legea nr. 414 din 23 decembrie 2023 a fost adoptată după emiterea Hotărârii menționate, Curtea va examina acest capăt al sesizării.

38. În Hotărârea nr. 21 din 27 iulie 2021, Curtea a reținut că, în cadrul procedurilor de legiferare, Parlamentul trebuie să le asigure deputaților posibilitatea de a examina conținutul proiectului de lege printr-un schimb de opinii. Curtea a notat că această etapă a procesului de legiferare este necesară, deoarece le oferă deputaților posibilitatea de a înțelege esența proiectului de lege propus spre examinare și contribuie la edificarea încrederii societății că legea a fost discutată pe larg până la adoptare. Pe de altă parte, potrivit principiului autonomiei parlamentare, Parlamentul deține o marjă discreționară la stabilirea modului de întocmire și de comunicare a proiectelor de legi sau de hotărâri ale Parlamentului către deputați. Constituția nu stabilește un termen pentru comunicarea actelor în discuție. În același timp, pentru asigurarea posibilității deputaților de a cunoaște conținutul proiectelor de legi sau de hotărâri ale Parlamentului, parlamentarilor trebuie să li se acorde o perioadă de timp rezonabilă pentru analiza acestora și, respectiv, pentru formarea unei opinii despre subiectul supus examinării. Dreptul deputaților de a cunoaște conținutul proiectului de hotărâre al Parlamentului până la etapa examinării și votării acestuia reprezintă un element inerent al

¹³ <https://old.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=97e1d1c5-1a41-4d88-8269-5d6af829db18>

dreptului la inițiativă legislativă, garantat de articolul 73 din Constituție (HCC nr. 21 din 27 iulie 2021, §§ 31 și 46-47).

39. Sub acest aspect, Curtea observă că, la 10 noiembrie 2023, Guvernul a înregistrat la Secretariatul Parlamentului proiectul de lege nr. 400 pentru modificarea unor acte normative (asigurarea integrității și funcționalității pieței energiei electrice)¹⁴. Acest proiect de lege prevedea modificarea și completarea Legii nr. 107 din 27 mai 2006 cu privire la energia electrică, precum și completarea unui articol din Codul administrativ. Proiectul în discuție a fost votat de Parlament în prima lectură la 24 noiembrie 2023.

40. La 18 decembrie 2023, Comisia sesizată în fond a înregistrat un amendament¹⁵ la proiectul legii, prin care s-a propus completarea și modificarea altor legi decât cele prevăzute în proiect, *i.e.* a Legii nr. 235 din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, a Legii nr. 160 din 22 iulie 2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător și a Legii nr. 174 din 11 noiembrie 2021 privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului, care sunt legi organice.

41. La 22 decembrie 2023, Comisia sesizată în fond¹⁶ a acceptat amendamentul în discuție, aprobând raportul necesar, și l-a prezentat Parlamentului spre examinare și adoptare în lectura a doua, finală. În aceeași zi, Parlamentul a adoptat proiectul de lege prezentat, devenind Legea nr. 414 din 22 decembrie 2023¹⁷.

42. Astfel, Curtea reține că amendamentul din 18 decembrie 2023 a fost introdus în proiectul legii de bază cu patru zile până la votarea proiectului de lege în a doua lectură pe 22 decembrie 2023. Amendamentul în discuție propune instituirea unor derogări de la legile de bază care îi atribuie Consiliului pentru Examinarea Investițiilor de Importanță pentru Securitatea Statului competența de a suspenda sau de a retrage licențe/autorizații pentru activitatea de întreprinzător în situațiile în care investițiile sau activitățile economice pot aduce atingere securității statului. Curtea are în vedere faptul că modificările propuse nu doar se fundamentează pe dispoziția articolului 126 alin. (2) lit. c) din Constituție, dar și urmăresc să asigure capacitatea Consiliului de a reacționa prompt în domeniile sale de competență, precum și faptul că competențele Consiliului erau în vigoare până la adoptarea Legii nr. 414 din 22 decembrie 2023. Astfel, având în vedere aceste circumstanțe, Curtea consideră că timpul alocat deputaților pentru examinarea conținutului amendamentului în discuție a fost suficient din perspectiva exigențelor articolului 73 din Constituție (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 173 din 13 decembrie 2022, § 54). Prin urmare, Curtea a reținut că acest capăt al sesizării este inadmisibil.

¹⁴ <https://old.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=74a92c2e-76ad-45f8-bb10-9d35c14d597d>

¹⁵ <https://old.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=b35dd468-c806-410c-b6b5-0b3afe3315ee>

¹⁶ <https://old.parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=16ef6172-7161-4240-8d99-126fef4900c2>

¹⁷ <https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactenormative/tabid/61/LegislativId/6730/language/en-US/Default.aspx>

43. Referitor la argumentul autorului care susține că legislatorul nu a analizat impactul de reglementare al Legii contestate asupra activității de întreprinzător, în jurisprudența sa, Curtea a subliniat că aceste aspecte de procedură decurg din Legea cu privire la actele normative și nu din normele constituționale. De altfel, în practica sa recentă, Curtea a respins ca inadmisibile criticile care priveau omisiunea de a analiza impactul reglementării în cazul elaborării proiectelor de legi, menționând că această obligație rezultă din Legea cu privire la actele normative, nu dintr-un principiu constituțional (a se vedea HCC nr. 5 din 5 martie 2024, § 51). În consecință, Curtea declară inadmisibil acest capăt al sesizării.

c) Referitor la criticile de substanță

44. Autorul sesizării susține că legislatorul a utilizat noțiuni vagi la definirea domeniilor de importanță pentru securitatea statului în articolul 4 litera e) din Legea privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului, fapt care face ca luarea deciziilor de către Consiliul pentru Examinarea Investițiilor de Importanță pentru Securitatea Statului să fie un proces extrem de subiectiv.

45. Examinând această critică, Curtea observă că textul „emisiile de televiziune/serviciile audiovizuale” din articolul 4 litera e) din Legea privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului nu poate fi analizat în mod izolat, ci trebuie citit în coroborare cu cadrul normativ aferent serviciilor media audiovizuale. Astfel, în articolul 1 din Codul serviciilor media audiovizuale, Parlamentul a definit „serviciul media audiovizual” ca fiind un serviciu aflat sub responsabilitatea editorială a unui furnizor de servicii media, al cărui scop principal sau al unei secțiuni dissociabile a acestuia constă în furnizarea către publicul larg de programe audiovizuale, de televiziune sau de radiodifuziune sonoră, liniare sau neliniare, prin rețelele de comunicații electronice, în scop informativ, de divertisment, educativ sau al difuzării unei comunicări comerciale audiovizuale.

46. Curtea reiterează că o prevedere legală nu poate fi ruptă din sistemul normativ din care face parte și nu poate opera în mod izolat. Dimpotrivă, ea trebuie citită în coroborare cu celelalte dispoziții legale incidente, ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent (a se vedea DCC nr. 138 din 29 septembrie 2022, § 33).

47. Autorul mai susține că competențele Consiliului pentru Examinarea Investițiilor de Importanță pentru Securitatea Statului de a refuza să dea aviz pentru investitori, de a sista sau retrage actele permissive, de a obliga investitorii să anuleze tranzacțiile sau să cedeze o cotă parte, stabilite de articolele legii contravin principiilor de bază ale economiei de piață și dreptului de proprietate.

48. Examinând critica formulată, Curtea reiterează că analiza proporționalității unei măsuri legislative poate fi realizată în controlul abstract de constituționalitate prin raportare la comportamentul prescris de legislator. Astfel, Curtea poate examina dacă pentru comportamentele stabilite de Parlament la articolele 6 și 8 din Legea privind mecanismul de examinare a

investițiilor de importanță pentru securitatea statului măsurile prevăzute de articolele I, II și VI din Legea nr. 414 din 23 decembrie 2023 sunt, în toate cazurile, proporționale cu scopul legitim urmărit.

49. Totuși, în această cauză, Curtea observă că autorul sesizării s-a limitat la invocarea textelor legale contestate și la afirmația generală că suspendarea licenței ar fi disproporționată în raport cu dreptul de proprietate. Autorul nu a indicat care din comportamentele prevăzute de articolele 6 și 8 din Legea nr. 174/2021 privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului ar face ca măsura să fie excesivă. Curtea subliniază că simpla afirmare a unei pretense atingeri aduse dreptului de proprietate sau principiilor economiei de piață, în absența unei argumentări care să coreleze măsura contestată cu conduita normativă față de care se aplică, nu este suficientă pentru a declanșa controlul Curții.

50. Un alt capăt al sesizării vizează argumentul autorului cu privire la imposibilitatea de a obține o despăgubire echitabilă sau o compensație reparatorie. În acest sens, autorul afirmă incidența articolelor 46 și 53 din Constituție.

51. Examinând critica formulată, Curtea observă că, având în vedere dispozițiile articolului 126 alin. (2) literele c) și h) din Constituție, legislatorul, prin Legea nr. 81 din 18 martie 2004 cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător, a reglementat regimul juridic general al protecției investițiilor. În articolul 11 alineatele (1) și (2) din această Lege, Parlamentul a stabilit că investorul beneficiază, în conformitate cu legislația în vigoare, de dreptul la reparația prejudiciului cauzat prin încălcarea drepturilor sale. Așadar, eventuala aplicare abuzivă a măsurilor prevăzute de Legea nr. 174/2021 privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului le permite persoanelor afectate să beneficieze de dreptul la repararea prejudiciului, aceasta constituind o garanție în sensul articolelor 46 și 53 din Constituție.

52. Cu privire la articolul 14 alin. (1) din Legea nr. 174 din 11 noiembrie 2021, autorul menționează că această normă ar împiedica persoanele interesate să solicite suspendarea executării deciziei Consiliului, fapt care poate produce consecințe grave asupra accesului liber la justiție și a dreptului de proprietate.

53. Curtea constată că articolul 14 alin. (1) din Legea nr. 174 din 11 noiembrie 2021 prevede că „prin derogare de la prevederile art. 214 alin. (1)–(7) din Codul administrativ nr. 116/2018, până la soluționarea definitivă a cauzei nu poate fi suspendată executarea deciziilor Consiliului”.

54. Privită în mod separat, imposibilitatea suspendării executării deciziilor Consiliului nu afectează, la modul abstract, dreptul persoanei la un proces echitabil. Din perspectiva articolului 20 din Constituție și a articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, dreptul fundamental în discuție pe care îl au persoanele este un drept la (i) „judecarea cauzei în mod echitabil și public”, (ii) „în termen rezonabil” și (iii) de către o instanță care este „independentă”, „imparțială” și „instituită de lege”. Aceste condiții nu impun instituirea unei proceduri de suspendare a deciziilor Consiliului. Posibilitatea suspendării unor acte ale autorităților publice poate fi dedusă sau presupusă a fi necesară din perspectiva dreptului la un proces echitabil dacă

acest drept nu ar putea opera sau funcționa fără ea (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 20 din 26 septembrie 2019, § 48; DCC nr. 48 din 10 aprilie 2025, § 28).

55. Dreptul la un proces echitabil poate exista, opera sau funcționa fără instituția suspendării. Sub acest aspect, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a reținut că procedurile preliminare, cum sunt cele care vizează instituirea unei măsuri provizorii ca suspendarea, nu sunt considerate, în mod obișnuit, ca stabilind drepturi și obligații cu caracter civil și, prin urmare, nu intră în câmpul de protecție al articolului 6 din Convenție. Totuși, în anumite cazuri, Curtea Europeană a aplicat articolul 6 în privința procedurilor provizorii, în special pentru că acestea soluționau în mare măsură acțiunea principală și erau decisive pentru drepturile cu caracter civil ale reclamantului (a se vedea *Micallef v. Malta* [MC], 15 octombrie 2009, § 75 și jurisprudența citată acolo). Aplicabilitatea dreptului la un proces echitabil în cazul procedurilor provizorii depinde de următoarele condiții: în primul rând, dreptul în discuție trebuie să aibă un caracter civil, atât în cadrul procedurilor principale, cât și în cadrul procedurilor de suspendare. În al doilea rând, trebuie analizate natura măsurii provizorii, obiectul și scopul ei, precum și efectele în privința dreptului în discuție. În cazul în care o măsură provizorie va fi considerată decisivă pentru a determina dreptul sau obligația cu caracter civil, în ciuda duratei perioadei în care este în vigoare, articolul 6 va fi aplicabil (*Kübler v. Germania*, 13 ianuarie 2011, § 47).

56. Prin urmare, pentru a se putea susține încălcarea articolului 20 din Constituție în fața Curții Constituționale, trebuie să se constate afectarea caracterului echitabil general al procedurilor prin existența unor norme legale, un criteriu fundamental pe care autorul sesizării trebuia să-l demonstreze. Astfel, eventuala existență a unei obligații pozitive a statului de a garanta dreptul de a cere suspendarea deciziilor Consiliului adoptate pe baza Legii privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului poate fi invocată numai dacă lipsa unui drept de a cere suspendarea ar prejudicia dreptul de proprietate, prejudiciu care ar deveni ireversibil și cu puține oportunități de redresare (a se vedea HCC nr. 20 din 26 septembrie 2019, §§ 49, 50).

57. În această cauză, așa cum se observă din §§ 40-41 de mai sus, articolul 11 alineatele (1) și (2) din Legea cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător le permite persoanelor afectate să beneficieze de dreptul la repararea prejudiciului în condițiile legii. Prin urmare, legislația prevede garanții procedurale în vederea recuperării eventualului prejudiciu provocat prin actul administrativ ilegal constat pe cale judiciară (a se vedea DCC nr. 46 din 10 aprilie 2025, § 32-34).

58. Așadar, Curtea conchide că criticile formulate de autorul sesizării sunt vădit neîntemeiate.

59. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. a), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alin. (3) lit. f), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea dlui Gaik Vartanean, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, cu privire la controlul constituționalității articolelor 4 litera e), 6, 8 și 14 alineatul (1) din Legea nr. 174 din 11 noiembrie 2021 privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului și a articolelor I, II și VI din Legea nr. 414 din 23 decembrie 2023 pentru modificarea unor acte normative.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 2 aprilie 2026
DCC nr. 57
Dosarul nr. 148a/2025*